

LIȚĂ MĂTIUȚ LAURA FLOAREA

**SCHIMBURILE COMERCIALE ALE UNIUNII EUROPENE CU PARTENERII
DIN MEDITERANA DE SUD-EST ȘI CEI DIN ESTUL EUROPEI SUB IMPACTUL
POLITICII EUROPENE DE VECINĂTATE**

LIȚĂ MĂTIUȚ LAURA FLOAREA

**SCHIMBURILE COMERCIALE ALE UNIUNII EUROPENE CU
PARTENERII DIN MEDITERANA DE SUD-EST ȘI CEI DIN
ESTUL EUROPEI SUB IMPACTUL POLITICII EUROPENE DE
VECINĂTATE**

**Editura UNIVERSITARIA,
Craiova 2016**

Referenți științifici:

Prof.univ.dr. Ion Roșu Hamzescu

Prof.univ.dr. Constantin Ciurlău

Copyright © 2015 Editura Universitaria

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LIȚĂ MĂTIUȚ, LAURA FLOAREA

Schimburile comerciale ale Uniunii Europene cu partenerii din Mediterana de Sud-Est și cei din Estul Europei sub impactul politicii europene de vecinătate / Laura Floarea Liță Mătiuț. - Craiova : Universitaria, 2016

Conține bibliografie

ISBN 978-606-14-0978-5

INTRODUCERE

Având în vedere rolul schimburilor comerciale ale Uniunii Europene cu țările partenere din Mediterana de Sud-Est și cele din Estul Europei ca motor al dezvoltării acestor state prin contribuția lor la creștere economică și stabilitate, a efectelor lor asupra tuturor domeniilor de activitate, această lucrare își propune să abordeze aspecte referitoare la aceste schimburi în context global și regional.

Lucrarea de față este structurată pe trei capitole următoare: aprofundarea relațiilor economice ale Uniunii Europene cu țările din Mediterana de Sud-Est; comerțul cu bunuri și servicii al Uniunii Europene cu țările Euromed 11 în contextul Politicii Europene de Vecinătate și schimburile comerciale dintre Uniunea Europeană și țările Parteneriatului Estic în contextul Politicii Europene de Vecinătate.

Această structură a lucrării ne permite să avem o imagine de ansamblu asupra schimburilor UE cu țările Euromed 11 și celor din Parteneriatului Estic și a putea încadra corect aceste schimburi în dinamica globală și regională.

În primul capitol am prezentat modul în care UE a aprofundat aceste schimburi cu țările din cele două parteneriate, trăsăturile evoluției acestora cu evidențierea dinamicii lor în cazul statelor Euromed 11. În capitolul al doilea sunt prezentate schimburile UE cu Euromed 11 în contextul acordurilor euro-mediteraneene, prioritățile parteneriatului euro-mediteranean, strategia UE cu țările din Mediterana de Sud precum și schimburile cu bunuri, servicii, cooperarea și investițiile directe ale UE cu aceste state dar și impactul PEV asupra acestor tranzacții.

Capitolul 3 se concentrează asupra schimburilor comerciale ale UE cu țările din Parteneriatul Estic în perioada 2010-2014, pe evoluția exporturilor, importurilor, impactului asupra balanței comerciale și a contului curent, crearea de noi locuri de muncă propunând direcții de acțiune pentru dezvoltarea echilibrată a țărilor din Parteneriatul Estic.

Consider că această lucrare amplă și actuală v-a suscita interesul celor interesați în cunoașterea evoluției schimburilor comerciale ale UE cu țările partenere din PEV și conturării politicilor publice ale acestor țări în sprijinul dezvoltării economice, sociale și culturale a acestora în ideea necesității înlăturării reformelor propuse de Uniunea Europeană.

Autoarea

PREFAȚĂ

În abordarea lucrării pe care ne-o supune atenției, autoarea a pornit de la dorința de a analiza schimburile comerciale ale Uniunii Europene cu partenerii din Mediterana de Sud-Est și cei din Estul Europei sub impactul Politicii Europene de Vecinătate într-un interval îndelungat de timp, perioada 2010-2014.

În vederea fundamentării adecvate a ii științifice, autoarea a pornit de la conturarea unui tablou cuprinzător privind zona Mediteranei de Sud-Est și cea din Estul Europei în context global și regional a fluxurilor comerciale și de investiții directe. La începutul lucrării autoarea îmbină în mod original, abordările teoretice privind rolul UE în intensificarea fluxurilor comerciale, a cooperării și a investițiilor directe în aceste zone pentru modernizarea economică a acestora cu latura practică, evidențiind sintetic dar cuprinzător caracteristicile evoluției acestor schimburi atrase de statele din aceste zone.

Pe acest fundament solid conturat al cadrului global și regional, se trece la o nouă etapă a demersului științific prin analiza în primul rând a tranzacțiilor comerciale ale Uniunii Europene cu țările din parteneriatul euro-mediteranean precum și prioritățile acestui parteneriat, având în vedere strategia UE pentru țările Africii de Nord. În această lucrare, autorul corelează printr-o analiză comprehensivă, fenomene complexe, evidențiind impactul Politicii Europene de Vecinătate asupra tranzacțiilor comerciale, o analiză multicriterială a fluxurilor comerciale, de cooperare și de investiții directe atrase de țările din Mediterana de Sud și Est din punctul de vedere al volumului, al factorilor de influență, al distribuției geografice, sectoriale și pe țări. Această analiză iese în evidență prin multiplele dimensiuni avute în vedere care nu se limitează la aspectele de dinamică cantitativă ci are în vedere aspecte calitative de natura structurii pe domenii a fluxurilor comerciale și de investiții viitoare.

În al doilea rând, lucrarea face o analiză pertinentă și asupra schimburilor comerciale dintre UE și țările Parteneriatului Estic în contextul Politicii Europene de Vecinătate. Aici sunt prezentate relațiile comerciale ale UE cu statele din imediata vecinătate – Ucraina, Republica Moldova și Belarus precum și cu țările din Caucazul de Sud, evidențiind evoluția și caracteristicile, atât cu fiecare grup de țări cât și cu fiecare țară în parte.

Lucrarea este realizată și în planul efectelor și beneficiilor determinate de Politica Europeană de Vecinătate sub aspectul exporturilor și importurilor, al investițiilor și cooperării, creării de locuri de muncă și al determinării de modificări structurale în economie. Aceste beneficii fiind

condiționate de rezultatele acestor țări pe calea reformelor în toate domeniile de activitate.

Lucrarea prezintă elemente de noutate și oferă soluții practice referitoare la creșterea impactului Politicii Europene de Vecinătate, fiind rezultatul unui amplu proces de cercetare științifică în domeniu. Privită în ansamblul său lucrarea se caracterizează deopotrivă prin interdisciplinaritate și caracter aplicativ și inovator, este actuală și complexă bazându-se pe o cercetare amplă cu caracter teoretic și aplicativ.

Prof. univ. dr. Constantin Ciurlău
Universitatea din Craiova

CAPITOLUL I

APROFUNDAREA RELAȚIILOR ECONOMICE ALE UNIUNII EUROPENE CU ȚĂRILE DIN MEDITERANA DE SUD ȘI EST

1.1. Aspecte generale ale problemei

Interesul Uniunii Europene în aprofundarea relațiilor economice cu țările din Mediterana de Sud și de Est demonstrează că piața acestora a constituit și constituie un deșeu de creștere pentru UE și nu numai. Există experți și politicieni care văd în aceasta o strategie suplimentară pentru stimularea creșterii economice în special pentru statele sud europene care pot să-și îmbunătățească poziția concurențială pentru crearea de culoare pentru comerțul și investițiile Uniunii Europene în Mediterana de Sud și Est.

Aprofundarea relațiilor economice cu țările din Mediterana de Sud și Est a crescut în lumina tulburărilor politice și tranzițiile care au măturat regiunea de la începutul anului 2011. Factorii de decizie din Uniunea Europeană se preocupă de modalități prin care comerțul și investițiile, în contextul Politicii Europene de Vecinătate (PEV) pot impulsiona creșterea economică pe termen lung în regiune.

Având în vedere *performanțele economice ale regiunii, în ansamblu rămase în urmă în raport cu alte regiuni din lume*, în special în ceea ce privește PIB-ul pe cap de locuitor, ocuparea forței de muncă și diversificarea economică, în ciuda faptului că mai multe țări din zonă sunt producători majori de petrol și gaze naturale. De asemenea se constată **o integrare limitată în economia globală** ceea ce constituie un obstacol în calea dezvoltării economice de ansamblu a regiunii. **Comerțul acestor țări în economia mondială** este concentrat într-un număr mic de produse (exporturi de petrol, gaze naturale și importuri de bunuri fabricate) și într-un mic număr de parteneri comerciali, în special Uniunea Europeană. Tarifele rămân ridicate în unele țări din Mediterana de Sud și de Est iar fluxurile comerciale și de investiții intra-regionale sunt relativ scăzute. Întreprinderile din UE în această zonă se confruntă cu o serie de bariere netarifare cum ar fi lipsa de transparență, birocrăția, corupția, statul de drept slab și diferența de cultură în afaceri.

În contextul prezentat, întrebarea care se pune este: **cum interacționează UE cu statele din această zonă?**

Politica Uniunii Europene față de țările din Mediterana de Sud și de Est este implementată, în acest moment, prin intermediul a două instrumente complementare: Politica Europeană de Vecinătate și a Parteneriatului pentru Mediterana. Ambele reprezintă cadrul instituțional prin care UE își creează, dezvoltă și implementează politica externă față de această regiune.

Din punct de vedere teoretic, între anii 2012-2014 au fost puține schimbări în aceste instrumente față de momentul înființării lor, *însă aici le voi menționa, pentru o mai bună înțelegere a bilateralismului dintre UE și partenerii săi din această zonă.*

Instrumentarul politicii externe a Uniunii Europene a cunoscut un proces continuu de reformă, adaptându-se noilor realități internaționale și evenimentelor regionale, tradiție evolutivă ce continuă și în prezent. Deși progrese în relațiile euro-mediteraneene s-au înregistrat în ultimele două decenii, acestea nu s-au ridicat nici pe departe la așteptările inițiale ale fiecărui proiect, *UE nereușind să producă o liberalizare sau mai ales o democratizare în regimurile de guvernare din statele Africii de Nord și de Est*, iar unul dintre motive este reprezentat de greșelile de percepție și de concepte viabile aplicabile în cazul acestor state. După criza economică, datorită tensiunilor din zona euro, după amenințarea proliferării armelor de distrugere în masă (nucleare) venită din partea Iranului, după Primăvara Arabă, a valului de conflicte civile și tensiuni interne în guvernările statelor din Orientul Mijlociu, după conflictele din Siria, ca și din lipsa unității în coordonare a Politicii Europene pentru Securitate și Apărare (PESA), în a găsi un spațiu de compromis, de a forma un nucleu de comandă în scopul de a concretiza și susține *eficacitatea soft power, a securității economice, cu hard power*, securitatea și *capacitatea* militară, cu acel braț forte ce ar putea conferi o mai mare putere strategică de negociere, se poate observa o nouă mutație a acestor capacități externe.

În prezent, **politica externă a Uniunii Europene față de Orientul Mijlociu, beneficiază de noi concepte destinate a eficientiza efectele implementărilor acțiunilor UE:** abordarea „more for more”, responsabilitatea mutuală dintre UE și partenerii săi, parteneriatul nu doar cu guvernele, ci și parteneriatul cu reprezentanții societății civile din statele din zonă, recunoașterea rolului femeilor în reforma politico-socială și un nou program pentru asistență financiară, Support to Partnership, Reform and Inclusive Growth (SPRING). Pe scurt, acesta este cadrul teoretic utilizat de